

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Dictamina Seu Scita Variæ Doctrinæ, Politicæ, Moralis,
Stoicæ, Christianæ, & Spiritualis**

Nieremberg, Juan Eusebio

Paderbornæ, 1711

Decas. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50306](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50306)

quàm gloriæ pariat inchoâsse. Proinde factius fuerit mediis intendere quàm fini, magisque deliberare quàm possis, quàm quid actum velis.

DECAS. VII.

61. Ex Pace germinare solet felicitas Regnorum, & idcirco bello semper anteponenda est imò & gloriæ, quæ incerta est, & fortunæ, quæ infida est. Infixum sit Principis animo tritum illud: *Concordiæ res parva crescunt, discordiâ maxime dilabuntur.* Volvebat hoc assiduò Marcus Agrippa, seque sibi felicem fecit, gratum & proficuum suis. In inferendo bellum Rex omnibus concedat, in conservando Pacem nemini. Ab aliis discordia initium sumat, à se reconciliatio. Amet potius pugnare in vitia, & populum pacificare.

62. Bellum habeat necessitas, pacem voluntas. Non enim est quærenda pax, ut bellum geri possit, sed ferendum bellum, uti medium pacis obtinendæ. De decet Christianum Principem fidem datam alligare fortunæ, ac tum solùm jurato fæderi inhærere, cùm suâ interest. Pax, ut Christiana sit, neque semel rumpenda est.

est, neque unquam violanda. Ut ut bellum gerere quandoque necessum sit, nunquam videas gravissimis incommodis carere. Alitur cædibus hominum, substantiâ Regnorum, exactionibus, & tributis populi. Sistit commercia, militem in licentiam accendit, flammis ac vastationibus replet omnia. Quapropter, quantum fas est; aut omnino evitanda sunt, aut tardissimè auspicanda, ac demum, quia & adversa pars Judex est, multa cum reflexione intimanda.

63. Quid primùm, quid potiùs expediat, morosè deliberandum est. Vis citò bellum finias, diu antè expende. Fallit eventus, qui fortunæ committitur. Qui timet periculum, non peribit in illo. Præstat tuta timere, quàm de incertis præsumere. Successum rerum nihil ità fortunat, ac præcedens consilium.

64. Auro vincuntur & comparantur omnia, ferro & igne vastantur. Præstat emi victorias nummis, quàm sanguine. In id colligunt Principes thesauros suos, non incurfuri avaritiæ notam; sed de providentia commendandi. Aliud enim est

providere, aliud corradere, illud laudabile, hoc ubique vitiosum. Convenit per media licita vires Imperii augmentari, & per generosos ausus provinciarum emolumenta; ast inter principia augendi ærarii prima sit moderatio luxûs; ex hoc enim malo omnia scaturiunt tam indigna Principe, quàm populo infesta. Nihil sic vires auget Regnorum, ac temperantia vivendi: indè innocentissimè fiscus crescit, indè opes non tam accipiendo collegeris, quàm non prodigendo.

65. Potestate optimè utitur, qui moderatè. Uti omni, quâ polles, præsertim in exigendis oneribus, abuti est. Est quidem penes Regem jus imponendi, neque in hoc dependet ab arbitrio populi; verùm hoc invito vim omnem potestatis velle exercere, res est plena periculi. Sinat princeps, ut subditi librent vires suas, advertant necessitates publicas, hásque illis componendo adigantur, non opprimantur. Onus, cui se unus subduxerit, non bene aliis imponitur. Præstat moderatis gravare omnes, quàm immodicis paucos. Mediocria durant, & tametsi necessitas urgeat

urbeat, tutius est res alias colligi, quàm nummos.

66. Hostis & occasio nunquam contemnenda sunt. Neglectus, incuria, & nimia præfidentia scaturigines sunt omnis infortunii. Ignorat conditionem suam, qui quocunque statu sit, se existimat securum. Tantò minùs durum est, in bello vi, quàm dolo vincaris, quantò minùs acerbum destitui viribus, & ingenio superari.

67. Non deponit animum proditoris, qui non deserit media defensionis. Castella in confiniis faciem obvertunt hosti, intrà Regnum minantur Domino. Asserret se Princeps de extraneis, sed & priùs subjiciat sibi suos. Sæpe ut discrimen evitet à vicino, committit se fidei Chiliarchi, qui si indecorum reputet cum hoste de urbe pacisci, non inutile duxerit aut illicitum tradere eam sibi. Cum munimentis & arcibus non est par periculum; ornant Provincias, & tuentur.

68. Temeritas belli exitum reddit anticipem; ast indè adhuc periculum majus, posse evenire malè, & nescire prævertere. Si causa te impellit, fuge illam, quæ

tardaverit: dum latet & non ſe ſe detegit, cave audere aliquid. Plurimas ſibi ſolet ambitio fingere: præterit juſtitiam, aggerit injurias, probat malitiam adverſarii jure vindicandam. Habet hoc domnandi libido, vindictam induit veſte juſti- tiæ; ut videatur juſtè petere, quod ſuper- bè ſolet ambire.

69. Univerſam Regni Potentiam in diſcrimen adducere, tametiſi initium fa- veat, nunquam proſperè evenerit; præ- ſertim, ubi certum non eſt magno fæno- re periculum redimi. Confligendum eſt, non quia occaſio ſe offert, ſed quia ſic ex- pedit. Æquè generoſum eſt, ſæpè utiliùs, ordinatè recedere, quàm præſervidè præ- liari. In primo conflictu victoria è vulne- ribus naſcitur, in cæteris ex utilitate. Ad- vertere ſolùm ut vincas, fortitudinis eſt: ut viceris, authoritatis. Qui vicerit ſemel, credit ſe denuo victurum, ideo ſemper ambit conſigere: qui autem metuit vin- ci, jam prælio nondum cæpto ſemivictus eſt. Plures exercitus ſtravit præſidentia, quàm hoſtium virtus. Multùm præſtat, ſi ſe defenderit, qui timet ſuperari.

70. Duo

70. Duo sunt, quæ militem in seditio-
nes cogunt: nimia Tribunorum severi-
tas, & immodicus gregariorum labor, nisi
is insueta mercede præmiatur. Hoc exci-
tavit Legiones inferioris Germaniæ Tibe-
rii tempore, invitas aut jugum pati, aut
Tyrannum. Ast sedandi hos tumultus ars
optima, tollere Authores, aut devincire.
Sic composito exercitu audendum est in
hostes, eoque intentis animis reliqua dif-
fluet conjurationis moles.

DECAS VIII.

71. Præter virtutem, ac bene guber-
nandi Voluntatem polleat Princeps noti-
tiâ eventuum, qui in humanis evenire
possunt; imò & sæpius volvat consilia
providentiæ divinæ, cui regnorum mo-
les innititur. Noverit se à Deo magis cu-
rari, ac cæteros. Pari ille zelo fertur in
Vicarios suæ providentiæ, ac Rex in Re-
gnorum.

72. Nihil decantatum magis Divinis li-
teris, quàm Regna ob peccata castigari:
Jam videas ea plecti ob delicta Regum &
Regni, jam Regni in Rege, jam Regis in
Regno, Auferat proinde Rex iniquitates